

**EUROPEISKA KOMMISSIONEN
MOT RASISM OCH INTOLERANS**

**ECRI:S ALLMÄNNA POLICYREKOMMENDATION
NR 4:**

**NATIONELLA UNDERSÖKNINGAR
AVSEENDE ERFARENHETER
OCH UPPLEVELSER AV DISKRIMINERING
OCH RASISM HOS POTENTIELLA OFFER**

Strasbourg, 6 mars 1998



Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Besök vår hemsida: ww.coe.int/ecri

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans,

som erinrar om den deklaration som stats- och regeringscheferna i Europarådets medlemsstater antog vid sitt toppmöte i Wien den 8-9 oktober 1993,

som erinrar om att den handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans, som var en del av denna deklaration, inbjöd ministerkommittén att bilda den "Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans" med uppgift bl a att utforma rekommendationer till medlemsstaterna i allmänna policyfrågor,

som också erinrar om den slutliga deklaration och handlingsplan som stats- och regeringscheferna i Europarådets medlemsstater antog vid sitt andra toppmöte i Strasbourg den 10-11 oktober 1997,

som understryker att denna slutliga deklaration bekräftar att Europarådets medlemsstaters målsättning är att bygga ett friare, tolerantare och rättvisare Europa och att den manar till en intensifierad kamp mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans,

som erinrar om att ECRI i sin allmänna policyrekommendation nr 1 uppmanade staterna att , i enlighet med europeiska lagar, föreskrifter och rekommendationer om datasäkerhet och skydd för privatlivet, när så är lämpligt insamla uppgifter som kan underlätta att bedöma och värdera sådana gruppers situation och erfarenheter, som är särskilt utsatta

rekommenderar medlemsstaternas regeringar att vidta åtgärder för att säkerställa genomförande av nationella undersökningar om möjliga offers erfarenheter och upplevelser av rasism och diskriminering och att inspiration därvid hämtas från de riktlinjer som anges i Bilaga A till denna rekommendation.

vad avser rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans,

som understryker att statistiska uppgifter om rasistiska och diskriminerande handlingar och om minoritetsgruppers situation på alla levnadsområden är av väsentlig betydelse för identifiering av problem och för policyutformning,

som är övertygad om att sådana statistiska uppgifter bör kompletteras med uppgifter om attityder, åsikter och upplevelser,

som i detta hänseende anser att, utöver undersökningar bland befolkningen i allmänhet, målinriktade undersökningar, som kartlägger erfarenheter och upplevelser hos möjliga offer av den rasism och diskriminering dessa möter, innebär en ny och värdefull informationskälla,

som anser att resultatet av sådana undersökningar kan användas på ett flera olika sätt för att lyfta fram problem och förbättra situationen,

som dessutom anser att erkännandet av värdet av möjliga offers erfarenheter och upplevelser förmedlar ett viktigt budskap både till befolkningen i allmänhet och till de utsatta grupperna själva,

som välkomnar det förhållandet att sådana undersökningar redan har utförts i ett antal medlemsstater,

som noterar att sådana undersökningar utförda över hela Europa skulle ge en mer detaljerad bild av situationen avseende rasism och diskriminering på såväl nationell nivå som Europainivå,

Bilaga A till ECRI's allmänna policyrekommendation nr 4

Riktlinjer för utförande av undersökningar om potentiella offers erfarenheter och upplevelser av rasism och diskriminering

I. Sådana undersökningars allmänna syfte

1. Syftet med den typ av undersökning som beskrivs i denna rekommendation är att få en bild av problem avseende rasism och intolerans ur verkliga och potentiella offers synvinkel. Denna nya infallsvinkel innebär att en undersökning utförs bland medlemmar av olika grupper utsatta för rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans med frågor som avser att få fram information om deras erfarenheter av rasism och diskriminering och om hur de i detta hänseende uppfattar olika aspekter av det samhälle som de lever i. Sålunda insamlade uppgifter avser upplevelser och erfarenheter hos utsatta grupper. Dessa uppgifter kan komplettera och berika mer kvantitativa uppgifter om rasistiska händelser och diskrimineringsnivåer på olika områden och uppgifter avseende majoritetsbefolkningens åsikter och attityder i fråga om minoritetsgrupper och frågor rörande rasism och intolerans.

II. Praktiska arrangemang för undersökningarna

2. Utformningen och genomförandet av sådana undersökningar kan anförtros forskare eller institut med erfarenhet inom området rasism och intolerans, varvid fältarbetet utförs av särskilda intervjuorgan.
3. Vilka minoritetsgrupper som utväljs som "kategorier" i undersökningen beror på nationella förhållanden och kan t ex innefatta invandrargrupper, nationella minoriteter och/eller andra utsatta grupper.
4. När grupper utväljs som "kategorier" i undersökningen, kan förhållanden som beaktas infatta gruppens storlek och redan tillgängliga uppgifter om i vilken mån varje enskild grupp drabbats av diskriminering (t ex arbetsmarknadsstatistik eller uppgifter om anmälningar om diskriminering).
5. Medtagande av "kontroll- eller kontrastgrupper" kan vara lämpligt för att ge en utgångspunkt för jämförelser; t ex kan en minoritetsgrupp tas med i undersökningen, som rent allmänt inte förefaller möta större problem vad avser diskriminering och rasism.
6. God befolkningsstatistik, inklusive uppgifter om sådana variabler som födelseort, etniskt ursprung, trosbekännelse, modersmål, medborgarskap osv, kan underlätta utförandet av undersökningar av ifrågavarande slag. Om detta slags befolkningsuppgifter inte finns att tillgå, måste alternativa sätt tas fram för att identifiera och nå lämpliga respondenter.
7. Det bör beaktas att vissa grupper som skulle kunna tänkas vara särskilt utsatta vad avser rasism och diskriminering - t ex illegala invandrare - kan vara mycket svåra att nå med undersökningar av ifrågavarande slag.

III. Utformningen av frågeformulär

8. Utöver frågor rörande socio-ekonomisk bakgrund och andra faktauppgifter kan undersökningens frågor indelas i följande huvuds kategorier:

- frågor hänförliga till konkreta situationer såsom kontakter med olika myndigheter (t ex polis, hälsovård, socialvård och utbildningsinstitutioners) liksom andra institutioner (t ex banker och bostadsförmedlingar) eller företag (t ex arbetsgivare, restauranger, nöjesetablissemang och affärer); frågorna kan avse hur många gånger under en viss tidsperiod (t ex det senaste året eller de senaste fem åren) som respondenterna utsatts för orättvis behandling på grund av sin tillhörighet till en minoritetsgrupp och vad slags orättvis behandling de utsatts för.
- frågor hänförliga till upplevda möjligheter att delta på lika villkor i samhället, medvetenhet om särskilda åtgärder för att förbättra situationen för minoritetsgrupper samt i vilken utsträckning sådana möjligheter utnyttjats (berörda områden kan omfatta t ex möjligheter till framgång i undervisning och yrkesutbildning samt möjligheter till anställning).
- frågor hänförliga till uppfattningar och attityder: berörda temata kan omfatta: grad av tilltro till institutioner, attityder avseende invandrar- och minoritetspolicies, bedömning av landet som ett rasistiskt eller främlingsfientligt land, problem förbundna med trosbekännelse, attityder till andra grupper, svårigheter att få kontakt med majoritetsbefolkningen, identifiering med värdlandet och ursprungslandet, planer att stanna eller återvända, var man känner sig mest "hemma" osv. Medtagande av sådana temata gör det möjligt att få fram intressanta förhållanden mellan graden av faktisk diskriminering och olika attityder och upplevelser.

9. Det bör anmärkas att sådana frågor i huvudsak ger uppgifter om *subjektiva erfarenheter* av diskriminering. Det är under alla omständigheter emellertid ytterst svårt att studera handlingar objektivt och "in vivo", när de vidtas på skilda områden. Rapporter om subjektivt upplevd diskriminering är värdefull som en indikator, särskilt när de bedöms mot bakgrund av andra slag av uppgifter såsom arbetsmarknadsstatistik, polisregister, ingivna anmälningar osv.

IV. Uppföljning av undersökningar

10. Uppföljande undersökningar kan utföras under viss tid i syfte att få fram ändrade mönster avseende diskriminering och rasism eller för att få med andra grupper.

11. Undersökningsresultaten kan användas på en rad olika sätt, t ex för att lyfta fram områden där åtgärder är särskilt angelägna, för utvärdering och revidering av policies som beaktar berörda gruppers erfarenheter och intressen, för att höja allmänhetens medvetenhet och förståelse avseende diskriminering sedd ur offrens synvinkel, för att höja medvetenheten hos personer som är verksamma inom särskilda områden hur minoritetsgruppers upplever deras institutioner och sätt att arbeta (t ex polisen, arbetsgivare, de som tillhandahåller om tjänster osv.).

